

"Θεομητορικός Διάπλους"
Ένα ταξίδι αλλιώς από τα άλλα
Του Αλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου
Όμ. Καθηγητού του Πανεπιστημίου Αθηνών

Έξόδου και εισόδου...τὸ ἀνάγνωσμα

«Ἐπέστη ἡ εἴσοδος τοῦ ἐνιαυτοῦ», τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους. Ὁ συνειρμός τῆς σκέψης μέ φέρνει σέ ἀντίθετης ἔννοιᾳ λέξη, τῆ λέξη ἔξοδος. Ἄν τό καλοκαίρι μᾶς ἔφερε μέ τόν ἕνα ἢ τον ἄλλο τρόπο εἰς ἑαυτούς, μᾶς ἔδωσε, δηλαδή, λίγο χρόνο νά ἐπισκεφθοῦμε τόν βαθύτερο ἑαυτό μας, ἡ περίοδος πού μπήκε μᾶς προσκαλεῖ σέ ἕνα ἀνοιγμα, σέ μία ἔξοδο πρὸς τοὺς ἄλλους. Προϋπόθεση, βέβαια, αὐτῆς τῆς ἔξοδου εἶναι ἡ προηγούμενη κατάσταση πού ἀναφέραμε τῆς μελέτης τοῦ ἑαυτοῦ μας καὶ ἐνασχολήσεως μαζί του, πράγμα πού εἶναι ἐντελῶς ἀπαραίτητο. Αὐτὸ συνιστᾷ τὸ σημεῖο ἐκκινήσεως, τὴν ἀφετηρία, τὴν ἀρχή, ὄχι, ὅμως, μαζί καὶ τὸ τέλος. Πρέπει νά ἀφήσω αὐτὴ τὴ συνοριακὴ γραμμὴ καὶ νά προ-χωρήσω, νά κινηθῶ πρὸς τὰ ἐμπρός. Ἦ πάλι νά ἀφήσω ἀνοιχτὰ τὰ σύνορά μου γιὰ νά χωρέσουν καὶ ἄλλον. Νά συν-χωρήσουν, νά βροῦν, δηλαδή, σύμφωνα μὲ μία ἐρμηνεία, δικό τους χῶρο στὸ χῶρο μου.

Σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση καλοῦμαι νά προχωρήσω ἀπὸ τὰ στενὰ ὄρια τοῦ ἑαυτοῦ μου (στενο-χωρία) πρὸς τὴν εὐρυ-χωρία. Ὁ ἑαυτός μου νά γίνῃ ἕνα εὐρύχωρο πλάτος (πλάτωμα), ἔτοιμος νά ὑποδεχθῇ τὸν ἄλλο, γιατί ὄχι καὶ τὸν ὄλως ἄλλο. Ὡς τόπος ὑπάρξεώς του καὶ διαμονῆς νά μὴν δηλώνεται ὅτι κατοικεῖ στίς ὁδοὺς «Ἐγὼ καὶ ἑαυτοῦ γωνία». Νά ξεπερνᾷ τὴ στενότητα τοῦ ἐγὼ καὶ τοῦ ἑαυτοῦ καὶ νά μπορεῖ νά προσδιορισθεῖ ὡς «χωρίον εὐρύχωρον». Ὅπως ἀκριβῶς ἡ Θεοτόκος πού ὡς «πλατυτέρα νεφέλης» ἔγινε μία μεγάλη ἀγκαλιά γιὰ νά χωρέσει ὅλον τὸν κόσμον πού δὲν τὸν ἐγκαταλείπει ἀκόμα καὶ μὲ τὴν Κοίμησή Της. Ἀκριβῶς γι' αὐτὴ Της τὴ δεκτικότητα ἀξιώθηκε νά γίνῃ καὶ νά ὀνομαστῇ «χώρα τοῦ ἀχωρήτου» καὶ «πλατυτέρα τῶν οὐρανῶν».

Ἡ Παναγία συνεργὸς στὸ ποιμαντικὸ ἔργο

Βλέπετε, ἡ μορφή τῆς Παναγίας μας μπορεῖ νά ἀποτελέσει πηγὴ καὶ ἔμπνευση τῆς συμπεριφορᾶς μας σὲ ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους μὲ τὴν εὐκαιρία ἑορτασμοῦ τῶν μεγάλων σταθμῶν τοῦ βίου της: Γενεσίου, Εἰσοδίου, Χριστουγέννων, Φυγῆς εἰς Αἴγυπτον, Εὐαγγελισμοῦ, Κοιμήσεως. Σὲ ὅλα αὐτὰ τὰ βήματά Της παρατηρεῖται μία κίνηση εἰσόδων καὶ ἐξόδων, ἀναχωρήσεων καὶ ἐπανόδων, μία πιστὴ καὶ ὑπάκουη ἀκολουθία τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ.

Ἀκριβῶς κάτι τέτοιο ὑπαινίσσομαι χαράσσοντας τὶς γραμμὲς πού προηγήθηκαν. Ὁ πρόσφατος ἑορτασμός τῆς Κοιμήσεως σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἑναρξὴ τῆς Ἰνδίκτου νά γίνῃ ἀφορμὴ μᾶς πορείας πού μπορεῖ νά σφραγίσῃ τὴ φετινὴ χρονιά ὄλων μας, ποιμένων καὶ ποιμαινομένων. Ἄλλωστε ἄς μὴ λησμονοῦμε ὅτι ἡ Παναγία εἶναι καὶ παραμένει ἐσαεὶ, σύμφωνα μὲ τὸν εὐστοχο χαρακτηρισμὸ τοῦ τίτλου μεταπτυχιακῆς διπλωματικῆς ἐργασίας «συνεργὸς στὸ ποιμαντικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας μας» (Μαρία Πάνου).

Θεομητορικός διάπλους

Οἱ γονεῖς τῆς Θεοτόκου, οἱ δίκαιοι Ἰωακείμ καὶ Ἄννα, μᾶς ὑποδεικνύουν τὴν ποιμαντικὴ ἀρχὴ τῆς συνεργίας Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Προσευχὴ καὶ διαθεσιμότητα δική τους ἐπέφεραν τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ στὴ βαθειὰ ἐπιθυμία τους νά ἀποκτήσουν τέκνο. Ἡ καρποφορία στὸ ποιμαντικὸ ἔργο ὅπως ὅλοι γνωρίζουμε εἶναι καρπὸς αὐτῆς τῆς θεανθρώπινης συνέργειας. Ἔστω καὶ ἂν τὸ πολὺ ἔρχεται ἀπὸ τὸν Θεὸ εἶναι ἀναγκαῖο καὶ τὸ ὀλίγον ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Πολλὲς φορές, ὅταν ἡ στειρότητα καὶ ἡ ἀκαρπία ἀπειλεῖ τὸ ποιμαντικὸ ἔργο καὶ τὴν ποιμαντικὴ μας ζωὴ ὀφείλουμε νά γνωρίζουμε σὲ ποιὲς μορφὲς θὰ ἀπευθυνόμαστε γιὰ βοήθεια, γιατί ἡ στάση τους ἐπέτρεψε νά ἔρθῃ στὸν κόσμον «ἡ θεία Πύλη καὶ μήτηρ τῆς ὄντως ζωῆς», νά ἀνατεῖλει ἡ «παγκόσμιος χαρὰ». Ἡ χαρὰ τους ἔγινε ὅλη δική μας, χαρὰ ὅλου τοῦ κόσμου. Αὐτὸ σημαίνει κάτι. Ὅτι ἡ προσφορά μας πρέπει νά εἶναι χαρούμενη, ἰλαρὴ. Αὐτὸ δὲν ἀποκλείει τὴν κατάσταση μιᾶς χαρμολύπης, ἡ ὁποία θὰ συνοδεύεται ὅμως, ἀπὸ τὴ βεβαιότητα ὅτι ἡ Παναγία μας ὡς Πύλη, μὲ τὸν ἀναγραμματισμὸ . . . της, μπορεῖ νά συγκρατεῖ ἐκτὸς θυρῶν τὴ λύπη μας (πύλη – λύπη).

Ἄν τὸ Γενέθλιον μᾶς ὀδήγησε σὲ αὐτὲς τὶς σκέψεις τὰ Εἰσόδια μᾶς ἐπισημαίνουν μίαν ἄλλη ποιμαντικὴ ἀλήθεια, ἐκείνη τῆς μυστικῆς προετοιμασίας γιὰ τὸ ποιμαντικὸ ἔργο. Καίτοι εἴμαστε ναὸς τοῦ ἐν ἡμῖν ἁγίου Πνεύματος ἐν τούτοις εἶναι ἀναγκαῖο νὰ ἀποκτήσουμε μίαν οἰκειότητα μετὰ τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, μίαν ἀκεραιότητα ποὺ προσλαμβάνεται μέσα στὸ χῶρο τῆς λατρείας καὶ τοῦ Ἱ. Ναοῦ. Ποιμένες καὶ ποιμαινόμενοι δὲν μποροῦν νὰ ἐτοιμάζουν τὴ συμμετοχὴ τους στὸ ποιμαντικὸ ἔργο μετὰ μία ἀλειτούργητη θεολογία καὶ ζωή. Ἡ Παναγία μᾶς δίνει τὸ παράδειγμα ἀπὸ παιδούλα. Τὸ κοντάκιον καθὼς καὶ τὸ ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς μᾶς τὸ ὑπενθυμίζουν: «ὁ καθαρῶτατος Ναὸς τοῦ Σωτῆρος . . . σήμερον εἰσάγεται ἐν τῷ οἴκῳ Κυρίου», «ἐν ναῷ τοῦ Θεοῦ τρανῶς ἢ παρθένως δαίκνυται». Στὸν καθένα μας ἀπομένει νὰ βγάινει τὰ ἀπαραίτητα συμπεράσματα.

Τὰ Χριστούγεννα πάλι μᾶς φέρνουν σὲ ἐξόχως ποιμαντικὰ πλαίσια ἀσκήσεως τοῦ ποιμαντικοῦ μας ἔργου. Ἡ κυοφορία τοῦ Χριστοῦ μέσα μας φθάνει στὴν ἐξωτερικεὴ ἐνδοξία, μιᾶς Γεννήσεως; Ἡ ζωὴ μας ποὺ ἔχει ὡς στόχο τὸ «ἄχρις οὗ μορφωθῆ Χριστὸς ἐν ἡμῖν» φανερώνει τὸν Χριστὸ καὶ ἐκτὸς ἡμῶν; Ἡ Παναγία, βλέπουμε, ὑπὸ ἐντελῶς ἀντίξοες συνθήκες νὰ φέρνει τὸν Χριστὸ στὸν κόσμον καὶ νὰ τὸν διασώζει μετὰ τὴν βοήθεια τοῦ Ἰωσήφ στὴν Αἴγυπτον κατόπιν τῆς ὑποδείξεως τοῦ ἀγγέλου. Πρὶν εἶχε δεχθεῖ τὴν προσφορὰ τῶν ποιμένων, τὰ δῶρα τῶν μάγων, τὴ θαλπωρὴ τῶν ζώων. Αὐτὴ ἡ δεκτικότητα ὑποδεικνύει τὴν ἀνοικτότητα τῆς πρὸς ὅλους καὶ ὅλα ποὺ μποροῦν νὰ διακονήσουν τὸν Υἱὸν καὶ Θεὸν Της. Τίποτε καὶ κανένας δὲν περισεύει στὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἀνοικτότητα Της αὐτὴ φανερώνεται ἤδη κατὰ τὸν Εὐαγγελισμό. Μὲ πνεῦμα διακρίσεως διερευνᾷ τὸ προσφερόμενο μήνυμα γιὰ νὰ ἀποδεχθεῖ στὸ τέλος τῆς ἱστορικῆς ἐκείνης συζήτησεως τὸ ρῆμα τοῦ ἀγγέλου, προσφέροντας ταπεινὰ τὸ «γένειτό μοι». Πολλὲς φορὲς καὶ ἐμεῖς διερωτώμεθα πῶς θὰ γίνουν ὅλα αὐτὰ τὰ ἀδύνατα, τὰ ἀπίθανα, τὰ παράδοξα ποὺ μᾶς ζητάει ὁ Θεὸς διὰ τῆς Ἐκκλησίας Του. Ἡ ἀπάντησή μας, τὸ δικό μας «γένειτο» μπορεῖ νὰ στηριχθεῖ στὴ διαβεβαίωση τοῦ ἀγγέλου ὅτι θὰ μᾶς ἐπισκιάσει δύναμις ὑψίστου καὶ στὴν ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας ὅτι «πάντα χορηγεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον».

Ἡ ζωὴ τῆς Παναγίας ἐξ ἄλλου εἶναι μία ζωὴ μαθητείας καὶ ἐφαρμογῆς τοῦ θελήματος τοῦ Πατρὸς πρᾶγμα ποὺ σὲ ἔσχατη ἀνάλυση ὀδηγεῖ στὴ δική μας μυστικὴ «μητρότητα» (πρβλ. Ματθαίου 12, 50). Ἡ Παναγία κατὰ ταῦτα, ἢ ὅποια στὴν Κοίμησή Της δὲν κατέλιπε τὸν κόσμον, φροντίζει ἀκριβῶς παραστεκόμενη στοὺς ἀνθρώπους νὰ γίνεταί τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ὡς ἐν οὐρανῷ.

Αὐτὸς ἄλλωστε δὲν εἶναι καὶ ὁ στόχος τῆς Ποιμαντικῆς ὥστε νὰ ἐπέλθῃ ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου καὶ ἡ «ἐξοδός» μας νὰ λάβῃ αἴσιον πέρας; Ἄς εἶναι, λοιπόν, ἡ «εἰσοδος» τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους «ἐξοδος» δική μας κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου μας ὅπως ἀπεικονίζεται στὸ ἀνάγνωσμα τοῦ προφήτου Ἡσαΐα ποὺ διαβάζεται στὸν Ἑσπερινό τῆς ἀρχῆς τῆς Ἰνδίκτου (κεφάλαιο 61) καὶ τοῦ «θεομητορικοῦ διάπλου» ποὺ ἐπιχειρήσαμε στὸ σημερινό μας ἄρθρο.

Καλό μας ταξίδι!